

'N HISTORIES OPVOEDKUNDIGE STUDIE

VAN

GESINSOPVOEDING IN SKOLE

deur

CYCIL GEORGE HARTELL

**Voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir
die graad**

Philosophiae Doctor

in die

**FAKULTEIT OPVOEDKUNDE
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA**

Promotor: Prof. Dr. Linda van Rooyen

Desember 2000

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

2191471

**OPGEDRA AAN MY VROU, SHARON
EN KINDERS, CLAUDINE EN ALASTAIR**

DANKBETUIGINGS

Besondere waardering en opregte dank word hiermee betuig aan die volgende persone sonder wie se hulp die ondersoek nie moontlik sou wees nie:

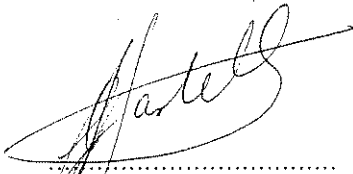
- My promotor, Prof. dr. Linda van Rooyen, onder wie se bekwame leiding en oneindige geduld en opbouende kommentaar ek die voorreg gehad het om die navorsing te voltooi. Die opofferings, aansporings en welwillendheid deur haar getoon, was werklik inspirerend en word opreg waardeur.
- My vrou, Sharon, vir noukeurige tikwerk en haar liefdevolle aanmoediging, geduld, ondersteuning en opoffering gedurende my studies.
- My kinders, Claudine en Alastair, vir hulle geduld en liefde.
- My ma, familie en vriende vir voortdurende aanmoediging en motivering.
- Dr. C.C.J. Leschinsky vir die noukeurige taalkundige versorging van hierdie Proefskrif.

Aan God alleen die eer vir die krag en deursettingsvermoë om die studie te kon onderneem want sonder Sy groot genade sou ek dit nie kon doen nie.

VERKLARING

Hiermee verklaar ek, die ondergetekende en navorser, dat hierdie werk my eie werk is, dat ek alle bronne wat ek gebruik het, aangehaal het en dat hierdie Proefskrif deur 'n professionele taalversorger nagesien is.

.....

C.G. HARTELL

OPSOMMING

'N HISTORIES OPVOEDKUNDIGE STUDIE VAN GESINSOPVOEDING IN SKOLE

deur

CYCIL GEORGE HARTELL

PROMOTOR: Prof. Dr. Linda van Rooyen
DEPARTEMENT: Opvoedkundige studies
GRAAD: Philosophiae Doctor

In hierdie studie is daar primêr vasgestel op watter wyse die skool 'n bydrae kan lewer om gesinslewe in Suid-Afrika te bevorder. Tegnologiese, industriële en ekonomiese ontwikkeling het daartoe gelei dat ouers dikwels nie hulle opvoedingsverantwoordelikheid na behore nakom nie, sodat die skool in 'n toenemende mate ook opvoedingstake soos vredes-, verkeersveiligheids-, geslags- en gesinsopvoeding moet oorneem.

Die belangrike rol van die skool as 'n instansie wat in diens van die gemeenskap bestaan en wat ook as aanvullende ouer vir die kind moet dien, het baie duidelik in die studie na vore gekom. Die feit dat die skool daarom ook die gesinsproblematiek in die samelewing behoort aan te spreek, het, tesame met die feit dat die Interim Kernsillabus vir Voorligting ernstige tekorte toon en onvoldoende leiding aan die opvoeder gee, aanleiding gegee tot die primêre navorsingsvraag: Hoe moet 'n Gesinsopvoedingsprogram vir leerders daaruit sien om hulle voor te berei vir verryking van hulle huidige asook hulle toekomstige persoonlike en gesinslewe?

In Hoofstuk 2 is daar deur 'n situasie-analise 'n studie gemaak van die eietydse gesinsproblematiek. Die kwesbaarheid van die moderne gesin het 'n sterk kontras gevorm met die hegte pre-industriële gesin. Die wyse waarop maatskaplike druk en tegnologiese vooruitgang bygedra het tot die ontaarding van en funksieverskuiwing in die eietydse gesinslewe, het bygedra tot groter begrip vir die disfunksionering van die gesin van die een-en-twintigste eeu. Deur 'n studie van die manifestasies van bovermelde disfunksionering in die gesin is gesinspatologieë geïdentifiseer.

In Hoofstuk 3 is Gesinsopvoeding vanuit internasionale perspektief bestudeer. Uit die studie het dit duidelik geword dat Gesinsopvoedingsprogramme in die buiteland ook daarop gemik is om sowel die persoonlike as die gesinslewe van die kind te bevorder.

Die Histories-Opvoedkundige studie van Gesinsopvoeding in Suid-Afrika, word in Hoofstuk 4 beskryf. Die Interim Kernsillabus vir Voorligting van die Departement van Onderwys is ook bestudeer en tekorte en gebreke is geïdentifiseer. Een van die opvallendste gebreke in die vroeë sillabusse vir Gesinsopvoeding op Nasionale vlak, is die miskenning van die multikulturele behoeftes van die Suid-Afrikaanse samelewing.

Die ontwerp van 'n leerprogram vir Gesinsopvoeding in skole is in Hoofstuk 5 gedoen. Gesinsopvoeding is op wetenskaplike wyse en ooreenkomstig pedagogiese grondstrukture, gefundeer. Die mees resente Onderwyswetgewing en beleidsdokument wat betrekking kan hê op die kurrikulering van 'n leerprogram vir Gesinsopvoeding is in ag geneem en 'n uitgebreide studie van Uitkomsgebaseerde Onderwys en riglyne vir opvoeders is verskaf aan die hand waarvan leergeleenthede ooreenkomstig die Uitkomsgebaseerde Onderrigbenadering en die behoeftes van elke besondere klasgroep beplan kan word.

'n Leerprogram vir die Grondslagfase, Intermediêre Fase, Senior Fase en Verdere Onderwys en Opleidingsband is ontwerp. Die onderskeie temas is verbesonder met die oog op die vervulling van die Kritieke Uitkomstes en Spesifieke Uitkomstes.

Die Gesinsopvoedingsprogram is ontwerp om aan die eise en behoeftes van die gemeenskap, soos in die situasie-analise geopenbaar, asook aan die vereistes wat deur onderwysowerhede gestel word, byvoorbeeld die eis van Uitkomsgebaseerde Onderwys te voldoen. Die totale ontwerp is uitgevoer ooreenkomstig wetenskaplike vereistes soos daargestel deur 'n verantwoordelike kurrikuleringsproses.

SUMMARY

A HISTORICAL EDUCATIONAL STUDY OF FAMILY EDUCATION IN SCHOOLS

by

CYCIL GEORGE HARTELL

PROMOTER: Prof. Dr Linda van Rooyen
DEPARTMENT: Educational Studies
DEGREE: Philosophiae Doctor

This study primarily aimed to determine how the school could contribute towards promoting family life in South Africa. Technological, industrial and economic development led to parents often not fulfilling their responsibility to bring up their children adequately. This resulted in the school progressively taking over upbringing tasks such as teaching traffic safety, peace, sex education and family education.

The important role of the school as an institution serving society and its complementary parental role emerged very clearly in this study. The fact that the school should address family problems in society, together with serious shortcomings and inadequate guidance to the educator in the Interim Core Syllabus for Guidance, gave rise to the formulation of the primary research problem: What should a Family Education Programme for learners be like in order to prepare them for the enrichment of their present and their future personal and family life?

Chapter 2 presented a study of contemporary family problems by way of a situation analysis. The vulnerability of the family formed a sharp contrast with the close pre-industrial family. The way in which social pressure and economic development contributed to the degeneration and shift in function of contemporary family life, contributed to greater understanding of the disfunctioning of the family in the twentieth century. Through a study of the manifestations of the above-mentioned disfunctionings in the family, family pathologies were identified.

In Chapter 3 Family Education was studied from international perspective. It became apparent that Family Education Programmes abroad were aimed at promoting both the personal and the family life of the child.

In Chapter 4 the historical educational study of Family Education in South Africa was described. The Interim Core Syllabus for Guidance of the Department of Education was also studied and shortcomings and flaws were identified. One of the most conspicuous flaws in the earlier syllabuses for Family Education on national level was the disregard for multicultural needs of the South African society.

In Chapter 5 a learning programme for Family Education in schools was developed. It was based on scientific principles and founded according to pedagogic ground structures. The most recent legislation concerning education and policy documents regarding the curriculum of a learning programme for Family Education were taken into account and an extended study of Outcomes-Based Education was undertaken and applied to Family Education. Examples and guidelines for educators were provided according to which learning opportunities in accordance with Outcomes-Based Education and the needs of every particular class group may be planned.

Learning programmes were designed for the Foundation, Intermediate, Senior Phases and the Further Education and Training Band. Different themes were specified with a view to meeting the Critical and the Specific Outcomes.

The Family Education Programme was designed to fulfill the demands and needs of society as revealed in the situation analysis as well as the demands made by education authorities, for example, the demand for Outcomes-Based Education. The entire design was executed according to the demands made by a responsible curriculum process.

Steutelsterme

Gesin

Gesinsopvoeding

Gesinsopvoedingsprogram

Gesinsvoorligting

Opvoeding

Voorligting

Uitkomsgebaseerde Onderwys

Leerprogram

Leerprogramontwerp

Geslagsopvoeding

Key terms

Family

Family Education

Family Education Programme

Family Counselling

Education

Guidance

Outcomes Based Education

Learning Programme

Learning Programme design

Sexuality Education

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

ORIËTERING EN AGTERGROND

	Bladsy
1. Doel met die hoofstuk.....	1
2. Inleiding.....	1
2.1 Die kind as kuddewese en sy welstand binne die gesin.....	1
2.2 Die gesin as basis vir opvoeding en saamlewe.....	2
2.3 Die invloed van huweliksverhoudinge op gesinsverhoudinge.....	3
2.4 Kindertrauma in die gesin.....	5
3. Die noodsaak aan opvoeding in die ouerhuis.....	6
3.1 Die ouer as primêre opvoeder.....	6
3.2 Gebrek aan opvoedingsverantwoordelikheid by ouers.....	8
3.3 Toename in opvoedingseise aan ouers.....	8
3.4 Opvoedingsfoute van ouers.....	9
3.5 Die skool en ouer as opvoedingsvennote.....	10
4. Die verantwoordelikheid van die skool ten opsigte van die eise van die samelewing.....	12
5. Gesinsvoorligting in die skool.....	14
6. Die noodsaaklikheid van hierdie studie.....	15
7. Probleemstelling.....	16
8. Doelstelling met hierdie studie.....	18
9. Terreinafbakening.....	18
10. Metode van studie.....	19
10.1 Die begrip “metode”.....	19
10.2 Aankondiging van metodes.....	20
10.2.1 Die histories-opvoedkundige navorsingsmetode.....	20
10.2.1.1 Stappe of fases in die histories-opvoedkundige metode.....	20
10.2.2 Die beskrywende metode.....	23
10.2.3 Die analitiese metode.....	24
10.2.4 Die chronologiese metode.....	24
10.2.5 Die metabletiese metode.....	25
10.3 Die multidisiplinêre benadering.....	25
10.4 Tegnieke.....	25
10.4.1 Onderhoude.....	26
10.4.2 Vraelyste.....	26
10.4.3 Analise van primêre bronne.....	26

10.4.4	Analise van sekondêre bronne.....	26
11.	Plan van studie.....	27
12.	Ontleding van begrippe wat in die titel voorkom.....	29
12.1	Die begrip “gesin”.....	30
12.1.1	Definisie volgens woordeboeke.....	30
12.1.2	Die begrip “gesin” volgens die Definiërende Woordeboek vir Maatskaplike werk.....	30
12.1.3	Definisies volgens akademië.....	31
12.2	Die begrip “opvoeding”.....	32
12.2.1	Definisies volgens woordeboeke.....	32
12.2.2	Die begrip “opvoeding” volgens vakwoordeboeke.....	33
12.2.3	Die begrip “opvoeding” volgens akademië.....	35
12.3	Die begrip “opvoedkunde”.....	37
12.4	Die begrip “histories”.....	37
12.5	Die begrip “histories-opvoedkundig”.....	37
12.6	Die begrip “Gesinsopvoeding”.....	37
13.	Samevatting.....	38

HOOFSTUK 2

SITUASIE-ANALISE: EIETYDSE GESINSPROBLEMATIEK

1.	Doel met die hoofstuk.....	39
2.	Inleiding.....	39
3.	Die kwesbaarheid van die eietydse kerngesin.....	41
3.1	Die ontstaan van die eietydse kerngesinstruktuur.....	41
3.1.1	Die pre-industriële gesin.....	41
3.1.2	Die invloed van die Industriële Revolusie op die struktuurverandering van die gesin.....	43
3.2	Kenmerke van die kwesbare hedendaagse kerngesin.....	44
3.2.1	Ekonomiese kwesbaarheid.....	45
3.2.2	Sosiale kwesbaarheid.....	45
3.2.3	Emosionele kwesbaarheid.....	46
3.2.4	Pedagogiese kwesbaarheid.....	47
3.2.5	Kwesbaarheid ten opsigte van roldifferensiasie.....	48
3.2.6	Kommunikatiewe kwesbaarheid.....	49
4.	Opvoeding binne die gesin onder maatskaplike druk.....	50
5.	Ontaarding van die hedendaagse gesinslewe.....	51
5.1	Invloed van die liberale lewensbeskouing.....	52
5.2	Verkeerde tuguitoefening.....	52
5.3	Invloed van vriendskap en heldeverering.....	53

5.4	Vryetydsbesteding	53
5.5	Behoeftte aan 'n lewens-en-wêreldbeskouing.....	54
6.	Funksieverskuiwinge in die eietydse gesin.....	55
6.1	Die wisselwerking tussen gesins- en samelewingsfunksies....	55
6.2	Rolverandering binne gesinsverband	56
7.	Die disfunksionering van die hedendaagse kerngesin.....	58
7.1	Die begrip “disfunksionering”.....	58
7.2	Biologiese of reprodktiewe disfunksie	58
7.3	Opvoedings- en sosialiseringsdisfunksie.....	59
7.4	Koesterings- of affektiewe disfunksie.....	61
7.5	Beskerdings- en versorgingsdisfunksie.....	63
7.6	Ekonomies-produktiewe disfunksie.....	64
7.7	Religieuse disfunksie.....	65
7.8	Singewingsdisfunksie.....	66
7.9	Ontspanningsdisfunksie.....	68
7.10	Regulering van seksuele gedrag.....	69
7.11	Statustoekennende funksie.....	69
8.	Manifestasies van die disfunksionering van die hedendaagse kerngesin	70
8.1	Egskeidings.....	70
8.2	Huwelikstwis.....	74
8.3	Gesinsgeweld.....	74
	8.3.1 Impak van gesinsgeweld op die vrou.....	75
	8.3.2 Impak van gesinsgeweld op die kind.....	76
8.4	Kindermishandeling.....	77
	8.4.1 Omvang van kindermishandeling en kinder-seksuele mishandeling.....	77
	8.4.2 Voorkoms van kindermishandeling.....	78
	8.4.3 Kinder-seksuele mishandeling.....	79
8.5	Gesinsmoord.....	80
8.6	Normkrisis.....	81
9.	Gevolgtrekkings.....	82

HOOFSTUK 3

'N INTERNASIONALE PERSPEKTIEF OP GESINSOPVOEDING IN SKOLE

1.	Doel met die hoofstuk.....	84
2.	Inleiding.....	84
3.	Gesinsopvoeding in die Verenigde State van Amerika.....	85
3.1	Algemene inleidende opmerkings.....	85
	3.1.1 Organisering van onderwys in die VSA.....	86
	3.1.1.1 Rol van die Federale Regering	86

3.1.1.2	Rol van die state en skooldistrikte	86
3.1.1.3	Rol van plaaslike skoolbeheerrade.....	87
3.1.2	Algemene doelstelling met Gesinsopvoeding: ’n oorsigtelike beskouing.....	87
3.1.3	Benaming van programme: ’n oorsigtelike beskouing.....	88
3.2	Gesinsopvoeding in Florida.....	89
3.2.1	Inleiding.....	89
3.2.2	Benaming en status van die program.....	89
3.2.3	Programinhoud van “Family Life Education”.....	90
3.2.3.1	Persoonlike, Sosiale en Gesinsverhoudinge ...	90
3.2.3.2	Lewensvaardighede.....	91
3.2.3.3	Ouerskap I	93
3.2.3.4	Ouerskap II	94
3.2.4	Gevolgtrekkings.....	95
3.3	Gesinsopvoeding in Michigan.....	96
3.3.1	Inleiding.....	96
3.3.2	Benaming van die program.....	97
3.3.3	Vasstelling van die kurrikulum.....	97
3.3.4	Visiestelling vir Gesinsopvoeding.....	97
3.3.5	Programinhoud van “Life Management Education”... 3.3.5.1 Leereenheid 1.....	98 99
3.3.5.2	Leereenheid 2.....	100
3.3.5.3	Leereenheid 3.....	101
3.3.5.4	Leereenheid 4.....	102
3.3.5.5	Leereenheid 5.....	103
3.3.5.6	Leereenheid 6.....	104
3.3.5.7	Leereenheid 7.....	105
3.3.5.8	Leereenheid 8.....	106
3.3.5.9	Leereenheid 9.....	107
3.3.5.10	Leereenheid 10.....	108
3.3.6	Gevolgtrekkings.....	108
3.4	Gesinsopvoeding in Iowa.....	109
3.4.1	Inleiding.....	109
3.4.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	110
3.4.3	Benaming van programme.....	110
3.4.4	Programinhoud: “Health Education”..... 3.4.4.1 “Health Education” (Graad 1 tot 6).....	110 110
3.4.4.2	“Family and Consumer Education (Graad 7 en 8).....	111
3.4.4.3	“Consumer and Family Science” (Graad 9 tot 12).....	111
3.4.5	Gevolgtrekkings.....	112
3.5	Gesinsopvoeding in North Carolina	113
3.5.1	Inleiding.....	113
3.5.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	113
3.5.3	Benaming van program.....	113
3.5.4	Programinhoud van “Family Life Education”.....	113
3.5.5	Gevolgtrekkings.....	114

4.	Gesinsopvoeding in Kanada.....	115
4.1	Algemeen.....	115
4.1.1	Vasstelling van die kurrikulum.....	115
4.1.2	Benaming van programme.....	116
4.1.3	Doelstellings.....	116
4.2	Gesinsopvoeding in enkele provinsies van Kanada.....	117
4.2.1	Gesinsopvoeding in Manitoba.....	117
4.2.1.1	Inleiding.....	117
4.2.1.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	117
4.2.1.3	Benaming van programme.....	118
4.2.1.4	Roosterindeling.....	118
4.2.1.5	Doel met “Family Life Education”.....	118
4.2.1.6	Verantwoordelikheid van die ouers.....	119
4.2.1.7	Onderrig van waardes in “Family Life Education”.....	119
4.2.1.8	Die “Family Life Education”-opvoeder.....	120
4.2.1.9	Algemene leeruitkomstes.....	121
4.2.1.10	Spesifieke leeruitkomstes.....	121
4.2.1.11	Programinhoud van “Family Life Education”.....	126
4.2.1.12	Gevolgtrekkings.....	129
4.2.2	Gesinsopvoeding in Prince Edward Island.....	129
4.2.2.1	Inleiding.....	129
4.2.2.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	130
4.2.2.3	Benaming van programme.....	130
4.2.2.4	Roosterindeling.....	131
4.2.2.5	Filosofie van Gesinsopvoeding.....	131
4.2.2.6	Doelstellings.....	132
4.2.2.7	Ouerbetrokkenheid.....	132
4.2.2.8	Die Gesinsopvoedingsopvoeder.....	133
4.2.2.9	Programinhoud vir Graad 4, 5 en 6: “Elementary Health and Family Life”.....	135
4.2.2.10	Graad 7: Programinhoud van “Personal Safety and Abuse”.....	137
4.2.2.11	Programinhoud van “Family Life Education”.....	138
4.2.2.12	Programinhoud van “Family Living”.....	142
4.2.2.13	Gevolgtrekkings.....	149
4.2.3	Gesinsopvoeding in Alabama.....	150
4.2.3.1	Inleiding.....	150
4.2.3.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	150
4.2.3.3	Benaming van programme.....	150
4.2.3.4	Roosterindeling.....	151
4.2.3.5	Programinhoud van “Family and Consumer Sciences”.....	151
4.2.3.6	Programinhoud van “Family Life”.....	152
4.2.3.7	Programinhoud van die “Character Education Program”.....	152
4.2.3.8	Gevolgtrekkings.....	153

5.	Gesinsopvoeding in Denemarke.....	154
5.1	Inleiding.....	154
5.2	Vastelling van die kurrikulum.....	154
5.3	Doelstellings.....	154
5.4	Benaming van die programme.....	154
5.5	Programinhoud van “Health and Sex Education and Family Knowledge”.....	155
5.6	Gevolgtrekkings.....	155
6.	Gesinsopvoeding in Nieu-Seeland.....	156
6.1	Inleiding.....	156
6.2	Vastelling van die kurrikulum.....	156
6.3	Benaming van die program.....	157
6.4	Doelstellings.....	157
6.5	Roosterindeling.....	157
6.6	Ontwikkeling van ’n effektiewe “Family Education” Program.....	158
6.6.1	Rol van die skool.....	158
6.6.2	Rol van die opvoeder.....	158
6.6.3	Rol van ouers.....	159
6.7	Houdings en waardes.....	159
6.8	Programinhoud van “Family Education”.....	160
6.8.1	Verhoudings in die gesin en met ander.....	160
6.8.1.1	Junior Primêr.....	161
6.8.1.2	Middel Primêr.....	161
6.8.1.3	Senior Primêr.....	161
6.8.1.4	Junior Sekondêr.....	162
6.8.1.5	Senior Sekondêr.....	162
6.8.2	Die bou van ’n positiewe selfbeeld.....	162
6.8.2.1	Junior Primêr.....	162
6.8.2.2	Middel Primêr.....	163
6.8.2.3	Senior Primêr.....	163
6.8.2.4	Junior Sekondêr.....	163
6.8.2.5	Senior Sekondêr.....	163
6.8.3	Gemeenskapshulpbronne.....	164
6.8.3.1	Junior Primêr.....	164
6.8.3.2	Middel Primêr.....	164
6.8.3.3	Senior Primêr.....	164
6.8.3.4	Junior Sekondêr.....	165
6.8.3.5	Senior Sekondêr.....	165
6.8.4	Dwelmopvoeding.....	165
6.9	Gevolgtrekkings.....	165
7.	Gesinsopvoeding in die Verenigde Koninkryk.....	166
7.1	Inleiding.....	166
7.2	Vastelling van die kurrikulum.....	167
7.3	Benaming van programme.....	167
7.4	Doelstellings.....	168

7.5	Roosterindeling.....	168
7.6	Waardes.....	168
	7.6.1 Die “self”.....	169
	7.6.2 Verhoudings.....	169
	7.6.3 Die gemeenskap.....	170
7.7	Programinhoud van “Family Life Education”.....	170
	7.7.1 Fase 1 (5 tot 7 jaar).....	171
	7.7.2 Fase 2 (7 tot 11 jaar).....	171
	7.7.3 Fase 3 (11 tot 14 jaar).....	171
	7.7.4 Fase 4 (14 tot 16 jaar).....	172
7.8	Gevolgtrekkings.....	172
8.	Gesinsopvoeding in Nigerië.....	173
9.	Gesinsopvoeding in Uganda.....	173
10.	Gesinsopvoeding in Zimbabwe.....	174
11.	Gesinsopvoeding in Kenya.....	174
12.	Algehele gevolgtrekking.....	174

HOOFSTUK 4

GESINSVOORLIGTING* IN SUID-AFRIKA: ’N HISTORIESE OORSIG (1933-2000)

1.	Doel met die hoofstuk.....	176
2.	Inleiding.....	177
2.1	’n Historiese oorsig van die Suid-Afrikaanse onderwysstelsel.....	177
	2.1.1 Historiese verloop van die Suid-Afrikaanse Onderwysstelsel.....	178
	2.1.1.1 Onderwys vir Blankes.....	178
	2.1.1.2 Onderwys vir Kleurlinge.....	178
	2.1.1.3 Onderwys vir Indiërs.....	179
	2.1.1.4 Onderwys vir Swartes.....	179
3.	Gesinsvoorligting in die Departement van Onderwys en Kultuur, Administrasie: Volksraad.....	180
3.1	Gesinsvoorligting in Kaapland.....	180
	3.1.1 Inleiding.....	180
	3.1.2 Vasstelling van die kurrikulum.....	181
	3.1.3 Doelstellings.....	181
	3.1.4 Ouerbetrokkenheid.....	182
	3.1.5 Ouervergaderings.....	183
	3.1.6 Bydrae van buite-instansies.....	184
	3.1.7 Die Gesinsvoorligtingonderwyser.....	185

3.1.8	Onderwyseropleiding.....	185
3.1.9	Programinhoud.....	186
3.1.9.1	Inhoud van die Kernprogram vir Gesinsvoorligting.....	186
3.1.9.2	Inhoud van die Opsionele Program vir Gesinsvoorligting.....	192
3.1.9.3	Die vraebus.....	193
3.1.10	Kernmomente.....	193
3.1.11	Gevolgtrekkings.....	194
3.2	Gesinsvoorligting in die Oranje-Vrystaat.....	196
3.2.1	Inleiding.....	196
3.2.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	196
3.2.3	Buite-instansies.....	196
3.2.4	Doelstellings.....	197
3.2.5	Periodetoewysing.....	198
3.2.6	Onderwysersopleiding.....	198
3.2.7	Programinhoud van Gesinsvoorligting.....	198
3.2.7.1	Standerd 6.....	199
3.2.7.2	Standerd 7.....	199
3.2.7.3	Standerd 8.....	201
3.2.7.4	Standerd 9.....	202
3.2.7.5	Standerd 10.....	203
3.2.8	Gevolgtrekkings.....	204
3.2.9	Programinhoud van Persoonsopvoeding.....	204
3.2.9.1	Standerd 2.....	205
3.2.9.2	Standerd 3.....	206
3.2.9.3	Standerd 4.....	207
3.2.9.4	Standerd 5.....	207
3.2.9.5	Standerd 6.....	208
3.2.9.6	Standerd 7.....	209
3.2.9.7	Standerd 8.....	211
3.2.9.8	Standerd 9.....	213
3.2.9.9	Standerd 10.....	216
3.2.10	Gevolgtrekkings.....	218
3.3	Gesinsvoorligting in die Transvaal.....	219
3.3.1	Inleiding.....	219
3.3.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	220
3.3.3	Doelstellings.....	221
3.3.4	Standpunte en benadering tot Gesinsvoorligting.....	222
3.3.5	Verantwoordelikheid van die skoolhoof vir die implementering van die Gesinsvoorligtingsprogram...	222
3.3.6	Die Gesinsvoorligtingonderwyser.....	223
3.3.7	Onderwysersopleiding.....	224
3.3.7.1	Doelstellings met indiensopleidingskursusse in Gesinsvoorligting.....	224
3.3.7.2	Doelwitte met indiensopleidingskursusse in Gesinsvoorligting.....	225
3.3.8	Programinhoud van Gesinsvoorligting.....	225
3.3.8.1	Opvoedkundige Leiding.....	225

3.3.8.2	Geestesweerbaarheid.....	229
3.3.8.3	Beroepsvoorligting (Standerd 6 tot 10).....	230
3.3.9	Gevolgtrekkings.....	231
3.3.10	Hersiene Gesinsvoorligtingsprogram van die Transvaalse Onderwysdepartement.....	232
3.3.10.1	Geïdentifiseerde behoeftes.....	232
3.3.10.2	Beplanning, lesvoorbereiding en aanbieding.....	232
3.3.10.3	Periodetoewysing.....	233
3.3.10.4	Ouerbegeleiding.....	233
3.3.10.5	Swangerskappe.....	234
3.3.10.6	Programinhoud.....	236
3.3.10.7	Gevolgtrekkings.....	242
3.4	Gesinsvoorligting in Natal.....	244
3.4.1	Inleiding.....	244
3.4.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	244
3.4.3	Doelstellings.....	244
3.4.4	Indiensopleiding.....	245
3.4.5	Programinhoud van die Natalse Onderwys- departement.....	245
3.4.5.1	Pre-primêre fase.....	245
3.4.5.2	Primêre fase (Graad 1 tot Standerd 4).....	246
3.4.5.3	Junior Sekondêr (Standerd 5 tot 7).....	248
3.4.5.4	Senior Sekonderê fase (Standerd 8 tot 10)...	248
3.5	Gevolgtrekkings.....	249
4.	Departement van Onderwys en Kultuur: Administrasie, Raad van Afgevaardigdes.....	250
5.	Departement van Onderwys en Kultuur: Administrasie, Raad van Verteenwoordigers.....	251
5.1	Inleiding.....	251
5.2	Vasstelling van die kurrikulum.....	251
5.3	Doelstellings.....	252
5.4	Programinhoud van Gesinsvoorligting.....	252
5.4.1	Graad 1 tot Standerd 1 – Junior Primêr.....	252
5.4.2	Standerd 2 tot 4 – Senior Primêr.....	253
5.4.3	Standerd 5 tot 7 – Junior Sekondêr.....	254
5.4.4	Standerd 8 tot 10 – Senior Sekondêr.....	255
5.5	Gevolgtrekkings.....	258
6.	Departement van Onderwys en Opleiding.....	259
6.1	Inleiding.....	259
6.2	Programinhoud.....	259
6.3	Skole wat by die program betrek is.....	260
6.4	Algemeen.....	260
6.5	Gevolgtrekkings.....	260
7.	Die Interim Kernsillabus van die Nasionale Departement van Onderwys.....	261
7.1	Inleiding.....	261

7.2	Definiëring van die begrippe “Voorligting” en “Berading”.....	262
7.2.1	Die begrip “Voorligting”.....	262
7.2.2	Die begrip “Berading”.....	262
7.3	Benaming van die program.....	263
7.4	Voorligting as verpligte skoolvak.....	263
7.5	Wyse van aanbieding.....	264
7.6	Keuring van onderwysers vir Voorligting.....	264
7.7	Indiensopleiding.....	265
7.8	Media.....	265
7.9	Periodetoewysing.....	266
7.10	Evaluering.....	266
7.12	Beginsels aan die hand waarvan die implementering van die Interim Kernsillabus behoort te geskied.....	266
7.12	Doelstellings van die Interim Kernsillabus.....	267
7.13	Voorgestelde programinhoud.....	268
7.13.1	Inleiding.....	268
7.13.2	Gesinsopvoeding.....	269
7.13.2.1	Gesin en ouerskap.....	269
7.13.2.2	Verhoudinge en afsprake.....	270
7.13.2.3	Gesinsbeplanning.....	270
7.14	Kritiese beskouings.....	270
7.15	Gevolgtrekkings.....	271

HOOFSTUK 5

ONTWERP VAN 'N LEERPROGRAM

1.	Doel met die hoofstuk.....	273
2.	Inleiding.....	273
3.	Gesinsopvoeding: 'n Opvoedkundige Begroning.....	274
3.1	Die begrip “Opvoeding”.....	274
3.1.1	Betekenis van die “ou” definisie.....	274
3.1.1.1	Opvoeding as fenomeen.....	274
3.1.1.2	“Opvoeding” as begrip.....	274
3.1.2	Uitbreiding van die tradisionele konnotasie aan die begrip “opvoeding”.....	275
3.1.3	Betekenis van die “nuwe” definisie.....	275
3.1.4	Opvoeding en lewenslange leer.....	275
3.1.5	Opvoeding – die totaliteitsbeginsel.....	276
3.1.6	Opvoeding van die totale mens in die 21ste eeu.....	277
3.2	Gesinsopvoeding as opvoeding.....	279
3.3	Gesinsopvoeding as skoolprogram.....	279
3.3.1	Die skool – 'n eerste kennismaking met 'n formele maatskaplike instelling.....	279
3.3.2	Waarom Gesinsopvoeding in die skool?.....	280

3.4	Opvoedkundige fundering van Gesinsopvoeding.....	280
3.4.1	Die verskynsel “gesin” as ontisiteit.....	280
3.4.2	Gesinsopvoedingsverhoudings.....	281
4.	Uitkomsgebaseerde paradigma in onderwys in Suid-Afrikaanse konteks.....	282
4.1.	Inleiding.....	282
4.2	Die Nasionale Kwalifikasie Raamwerk.....	284
4.2.1	Ontwikkeling van die Nasionale Kwalifikasie Raamwerk.....	284
4.2.2	Visie van die Nasionale Kwalifikasie Raamwerk.....	285
4.2.3	Struktuur van die Nasionale Kwalifikasie Raamwerk..	286
4.2.3.1	Eerste band: Algemene Onderwys en Opleidingsband.....	286
4.2.3.2	Grondslagfase.....	288
4.2.3.3	Intermediêre Fase.....	288
4.2.3.4	Senior Fase.....	289
4.2.3.5	Tweede Band: Verdere Onderwys- en Opleidingsband.....	290
4.2.3.6	Derde Band: Hoër Onderwys- en Opleidingsband.....	290
4.3	Uitkomsgebaseerde Onderwys.....	290
4.3.1	Inleiding.....	290
4.3.2	Uitkomsgebaseerde Onderwys: ’n paradigma skuif	291
4.3.3	Die doel met Uitkomsgebaseerde Onderwys.....	294
4.3.4	Beginself vir die verdere ontwikkeling en implementering van Kurrikulum 2005.....	295
4.4	Die Leerareas.....	295
4.5	Begripsomskrywings.....	298
4.5.1	Kritieke Uitkomstes.....	298
4.5.2	Spesifieke Uitkomstes.....	298
4.5.3	Assesseringskriteria.....	299
4.5.4	Omvangstellings.....	299
4.5.5	Taakaanduiders.....	301
4.5.6	Assessering.....	301
4.5.7	Leerprogram.....	302
4.5.8	Kurrikulumraamwerk.....	302
4.5.9	Kurrikulum.....	302
5.	Stappe/Handelinge in die ontwerp van ’n leerprogram.....	304
5.1	Inleiding.....	304
5.2	Situasie-analise en behoeftebepaling.....	306
5.2.1	Situasie-analise.....	308
5.2.2	Behoeftebepaling.....	308
5.3	Bepaling van Uitkomstes.....	309
5.3.1	Kritieke Uitkomstes.....	310
5.3.2	Uitkomstes wat ontwikkeling ondersteun.....	311
5.3.3	Spesifieke Uitkomstes.....	312

5.4	Seleksie van leerinhoud.....	313
5.4.1	Inleiding.....	313
5.4.2	Leerinhoud en die verwerking van uitkomstes op kognitiewe, affektiewe en normatiewe domeine.....	314
5.4.3	Basiese oorwegings vir die seleksie van inhoud vir die leerprogram.....	314
5.4.4	Verbesondering van leerinhoud.....	315
5.5	Ontwerp van onderrig- en leergeleenthede.....	315
5.5.1	Verwerkliking van uitkomstes.....	316
5.5.2	Opvoedkundige aktiwiteite.....	317
5.5.3	Opvoedkundige hulpmiddels.....	318
5.5.4	Fasilitering.....	319
5.5.5	Fasiliteringsmetodes.....	320
5.5.6	Koöperatiewe leer.....	321
5.5.7	Lewensvaardighede.....	322
5.5.8	Houdings en waardes.....	322
5.5.9	Voorgestelde struktuur vir aanbieding van temas.....	323
5.6	Evaluering.....	324
5.6.1	Beginsels vir assessering.....	325
5.6.2	Doel met assessering.....	325
5.6.3	Tipes assessering.....	326
5.6.4	Metodes en tegnieke vir assessering.....	326
5.6.5	Reflektering van Kritieke Uitkomstes.....	327
5.6.6	Reflektering van Spesifieke Uitkomstes.....	327
6.	Voorgestelde leerprogram.....	328
6.1	Basiese oorweging vir die beplanning van leergeleenthede....	328
6.2	Grondslagfase.....	329
6.2.1	Skematiese voorstelling van temas in die Grondslagfase	329
6.2.2	Uniekheid van die mens.....	329
6.2.3	Verhoudings.....	331
6.2.4	Gesin en Gesinslewe.....	333
6.2.5	Konflik in die gesin.....	335
6.2.6	Kindermishandeling.....	335
6.2.7	Alkohol en/of dwelmmisbruik.....	337
6.2.8	Egskeiding.....	338
6.2.9	Hantering van trauma.....	338
6.2.10	Handhawing van 'n gesonde en gebalanseerde lewenstyl	340
6.3	Intermediêre Fase.....	342
6.3.1	Skematiese voorstelling van temas in die Intermediêre Fase.....	342
6.3.2	Uniekheid van die mens.....	342
6.3.3	Verhoudings.....	344
6.3.4	Gesin en Gesinslewe.....	346
6.3.5	Konflik in die gesin.....	348
6.3.6	Kinder-seksuele mishandeling.....	349
6.3.7	Alkohol en/of dwelmmisbruik.....	352
6.3.8	Egskeiding.....	352
6.3.9	Hantering van trauma.....	353

6.3.10	Handhawing van 'n gesonde en gebalanseerde lewenstyl	354
6.4	Senior Fase.....	356
6.4.1	Skematiese voorstelling van die Senior Fase.....	356
6.4.2	Uniekheid van die mens.....	356
6.4.3	Verhoudings.....	358
6.4.4	Die huwelik.....	363
6.4.5	Gesin en Gesinslewe.....	367
6.4.6	Invloed van Maatskaplike druk op die gesin.....	372
6.4.7	Konflik in die gesin.....	373
6.4.8	Kinder-seksuele mishandeling.....	375
6.4.9	Alkohol en/of dwelmmisbruik.....	377
6.4.10	Egskeiding.....	380
6.4.11	Hantering van trauma.....	381
6.4.12	Handhawing van 'n gesonde en gebalanseerde lewenstyl.....	383
6.5	Verdere Onderwys- en Opleidingsband.....	385
6.5.1	Skematiese voorstelling van temas in die Verdere Onderwys- en Opleidingsfase.....	385
6.5.2	Uniekheid van die mens.....	385
6.5.3	Verhoudings.....	388
6.5.4	Voorhuwelikse verhoudings.....	390
6.5.5	Die huwelik.....	391
6.5.6	Gesin en gesinslewe.....	397
6.5.7	Invloed van maatskaplike druk op die gesin.....	398
6.5.8	Konflik in die huwelik.....	400
6.5.9	Kinder-seksuele mishandeling.....	401
6.5.10	Egskeiding.....	403
6.5.11	Alkohol- en/of dwelmmisbruik.....	404
6.5.12	Hantering van trauma.....	406
6.5.13	Handhawing van 'n gesonde en gebalanseerde lewenstyl.....	408
7.	Skematiese opsomming van die temas van die voorgestelde leerprogram vir Gesinsopvoeding.....	409
8.	Gevolgtrekkings.....	411

HOOFSTUK 6

TERUGSKOUING, BEVINDINGS EN AANBEVELINGS

1.	Doel met die hoofstuk.....	413
2.	Terugskou.....	413
3.	Bevindings.....	417

4.	Aanbevelings.....	423
5.	Aanbevelings vir verdere navorsing.....	424
6.	Leemtes in die studie.....	425
7.	Gevolgtrekkings.....	425

LYS VAN FIGURE

Bladsy

Figuur 1	Skematiese voorstelling van plan van studie.....	28
Figuur 2	Sikliese model vir leerprogramontwikkeling.....	305
Figuur 3	Verwantskap tussen die situasie-analise, behoeftebepaling en leeruitkomstes.....	307
Figuur 4	Skematiese voorstelling van die Grondslagfase.....	330
Figuur 5	Skematiese voorstelling van die Intermediêre Fase.....	343
Figuur 6	Skematiese voorstelling van die Senior Fase.....	357
Figuur 7	Skematiese voorstelling van die Verdere Onderwys- en Opleidingsband.....	386

LYS VAN TABELLE

Bladsy

Tabel 1	Aantal egskeidings en minderjarige kinders betrokke.....	71
Tabel 2	Aantal egskeidings en minderjarige kinders betrokke in 1995	71
Tabel 3	Statistiek van misdade teen kinders jonger as 18 jaar.....	77
Tabel 4	Struktuur van die Nasionale Kwalifikasie Raamwerk.....	287
Tabel 5	Kenmerke van Inhoudsgebaseerde Onderwys en Uitkomsgebaseerde Onderwys.....	292
Tabel 6	Leerareas vir die Algemene en Verdere Onderwys- en Opleidingsband.....	297
Tabel 7	Skematiese opsomming van die temas in die voorgestelde leerprogram vir Gesinsopvoeding.....	410

LYS VAN BYLAE

- Bylae 1 Skrywe gerig aan buitelandse ambassades
- Bylae 2 Gesinsopvoeding in Uganda
- Bylae 3 Gesinsopvoeding in die Departement van Onderwys en Kultuur:
Administrasie, Raad van Verteenwoordigers
- Bylae 4 Gauteng Departement van Onderwys: Omsendbrief 125/1998